

6. Онлайн-медіа

Інтерактивна лекція та вправа Нові медіа, їх можливості та ризики

Сучасна молодь багато часу проводить у «віртуальному світі» та користується онлайн-сервісами, медіа, соціальними мережами та різноманітними онлайн-інструментами. Розгляд даної теми дуже важливий для того, щоб надати учням знання і навички для безпечної навігації та користування онлайн-медіа. Оскільки учні мають досвід і певні знання з теми, намагайтеся вести урок у форматі дискусії, щоб учні мали можливість висловити свої думки та знання, а ви за допомогою додаткових запитань, завдань і короткого теоретичного матеріалу будете доповнювати знання та навички, вже наявні в учнів.

Основними темами, які висвітлені в уроці, є: характеристики нових медіа (їх відмінність від традиційних); мультимедійні лонгріди (на прикладі The New York Times); громадянська журналістика; ризики онлайн-сайтів та перевірка їх за допомогою ресурсу Whois.

Намагайтеся бути максимально нейтральними у своїх висловлюваннях і формулюваннях, не засуджуйте учнів за те, що вони проводять багато часу онлайн, це може їх налаштувати на цілковите несприйняття подальшої інформації. Ваше завдання на цьому уроці – навчити учнів критично сприймати інформацію, аналізувати і перевіряти її, вміти розрізняти як можливості, так і загрози онлайн-медіа, навчити протистояти маніпуляціям в онлайн-ЗМІ.

Мета вправи

- » ознайомити учнів з поняттями «традиційні медіа – нові медіа» та з основними характеристиками нових медіа;
- » пояснити принципи функціонування онлайн-медіа;
- » сформувати розуміння понять «мультимедійність», «блог», «громадянська журналістика», «лонгрід»/

Навички з інфомедійної грамотності

- » навчити розрізняти переваги та недоліки блогосфери та громадянської журналістики;
- » аналіз та перевірка інформації;
- » використання інструментів аналізу онлайн-сайтів (Who is).

Що необхідно підготувати до уроку?

- » мультимедійний проєктор,
- » комп'ютер та екран;
- » презентація: «Онлайн-медіа».

Тож нові медіа стали досить **активними**, матеріали постійно оновлюються, відповідно до загальної інформаційної ситуації навколо, а потік інформації збільшився в декілька разів.

Для приміток:

Нові медіа стали **відкритими** для аудиторії. Якщо раніше телебачення або газета були неприступними фортецями для глядачів та читачів, чимось недосяжним і незрозумілим, то сьогодні кожен із нас може отримати будь-яку інформацію про власників, керівників та працівників онлайн-видання.

Варто зазначити ще одну важливу характеристику - **інтерактивність**. Нові медіа долучаються до комунікації з аудиторією, яка відразу реагує, коментує та допомагає формувати контент, пропонуючи теми, доповнюючи факти. Якщо у традиційних медіа аудиторія була швидше публікою, то в нових вона користувач і співавтор.

У нових медіа значні зміни відбулись і у формі подання матеріалів. Людина «доби друкованих видань» прочитувала тексти лінійно, від початку до кінця. У нових медіа з'являється нова форма організації тексту, що побудований на різних посиланнях, переходячи за якими, можемо читати текст будь-як. Така форма текстів називається **гіпертекстом**.

Ще одна важлива особливість нових медіа - **візуальність**.

Через те що з інтернету ми переважно сприймаємо інформацію очима, то зображень, яскравих відео та фото стає дуже багато. Щоб привернути увагу глядача, розробники сайтів вигадують різноманітні візуальні пастки для наших очей – кліпи, гіфки, анімацію, інфографіку тощо. Саме з появою нових конвергентних ЗМІ візуальний ряд стає повноцінним текстом.

І остання дуже важлива ознака - **лаконічність**. Через те що інформації стає дуже багато і вона динамічно оновлюється, читач втратив здатність сприймати великі тексти. Люди перестали багато читати. Статті стали короткими, добре проілюстрованими та наповненими відео, фото. Довгі, ґрунтовні тексти характерніші для традиційних друкованих видань».

Series of horizontal dotted lines for taking notes.

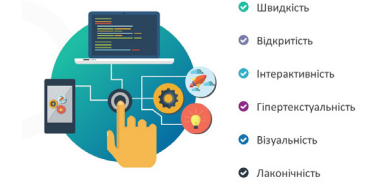

ПІДСУМУЙТЕ:

Отже, примітні ознаки нових медіа такі:

- » швидкість,
- » відкритість,
- » інтерактивність,
- » гіпертекстуальність,
- » візуальність,
- » лаконічність.

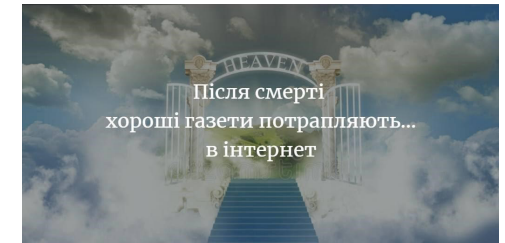
Ознаки нових медіа

ЗАПИТАЙТЕ в учнів, якому медіа вони віддають перевагу: газетам, радіо, телебаченню чи новим медіа? Чому?

ПРИМІТКА: найшвидше можна це перевірити шляхом голосування. Кожен, хто віддає перевагу тому чи іншому медіа, піднімають руку. Вчитель візуально (або рахуючи) визначає кількість прихильників певного виду медіа.

Незалежно від варіанту відповідей, **СКАЖІТЬ** учням, що динаміка і результат були б інакші, якби в класі сиділи інші групи людей (батьки, старше покоління, молодше, працівники різних видів професій тощо).

Для приміток:

ПОПРОСІТЬ учнів намалювати в своїх зошитах табличку і самостійно вписати у відповідний стовпчик слова, які ви перелічите для них, – **інформаційний сайт, радіо, телебачення, онлайн-радіо, газета, відеоблог, журнал, книжка, онлайн-телебачення, вебфотобанк.**

1.ТРАДИЦІЙНІ (СТАРІ)	2. НОВІ МЕДІА

Після виконання завдання **ЗАПИТАЙТЕ** охочих оголосити варіанти відповідей і аргументувати свій вибір.

Blank area with horizontal dotted lines for student responses.

 Заповнена таблиця матиме такий вигляд:

1. ТРАДИЦІЙНІ (СТАРІ)	2. НОВІ МЕДІА
Радіо	Інформаційний сайт
Телебачення	Відеоблог
Газета	Онлайн-телебачення
Журнал	Вебфотобанк
Книжка	Онлайн-радіо

СКАЖІТЬ, що найважливіша ознака нових медіа - їхня **мультимедійність**.

Термін **«мультимедіа»** 1965 року вперше використав Боб Гольдштайн. Він вжив його, щоб описати своє шоу «LightWorks at L'Oursin», яке містило музику, світлове оформлення та кіно.

Отже, мультимедійність – це висвітлення інформації за допомогою різних медійних платформ: вербального тексту, фотографії, аудіо, відео, графіки, анімації та інших похідних від них форм.

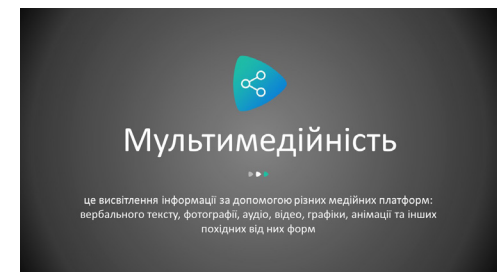
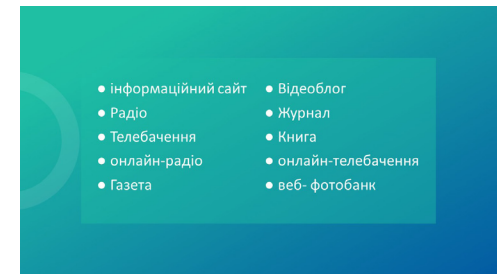
На попередньому занятті ми розглядали поняття **«конвергенція»** - злиття, зближення різних медіа та каналів на одній платформі.

 НАГОЛОСІТЬ: «Фактично мультимедійність є прояв цього злиття - конвергенції».

Мультимедійність – це втілення давньої мрії багатьох письменників оживити текст.

Пригадайте улюблену книжку про Гаррі Поттера, де в чарівних газетах зображення повідомляли новину разом із текстом.

Сьогодні ми маємо «чарівні газети» на сторінках сайтів, що інтенсивно застосовують такі мультимедійні формати, як мультимедійний лонгрід, мультимедійна історія (мультимедіа сторітелінг) тощо.

Скриншот фільму «Гаррі Поттер та філософський камінь».

.....

.....

.....

.....

.....

Фактично історія складається з розповідей очевидців, серед яких і політики, та представлена у форматі, що поєднує відеоінтерв'ю, фото, інфографіки тощо.

Лонгрід «Історія Євромайдану»: <https://bit.ly/2w3DwEn>.

На окрему увагу заслуговують неперевершені мультимедійні проекти-розслідування, опубліковані на сайті Texty.org. Варто зазначити, що це не просто мультимедійна журналістика, а приклад візуалізації даних. Аналітики, дизайнери та журналісти команди Texty.org зібрали докази й інформацію про стан територій уздовж набережної Дніпра та представили їх у чудовій візуальній формі, де поєднані графіки, фотографії, відео, мапи тощо.

Лонгрід «Вкрадений Дніпро»: <http://texty.org.ua/d/longs/dnipro2/>.

Приклад ТСН: «Правила поведінки під час дощу»: <https://bit.ly/2MBDtXo>.

 Після перегляду проектів **ЗАПИТАЙТЕ** в учнів, що, на їхню думку, найголовніше в таких проектах, окрім поєднання різних форматів та технологій – фото, відео тощо?

Послухавши відповіді, **ПОЯСНІТЬ**: «Найголовніше в таких проектах – це ефект занурення, коли глядач ніби потрапляє всередину історії, відчуває її, а також інтерактивність. Можливість читача обирати, що і в якій послідовності він переглядає (фотослайди, відео або графіку), впливає на сприйняття змісту. Фактично, читач стає його співтворцем.

Проте варто зауважити, що медіаіндустрія не припиняє шукати нових шляхів до своїх читачів і постійно стежить за тенденціями в цифровому світі. Останнім часом на арену технічних засобів комунікації виходить мобільний телефон, і представники медіакомпаній одразу звернули увагу на його можливості. У світі почати з'являтися нові «клони» традиційних видань, нові формати та засоби, призначені суто для користувачів мобільних телефонів.

 КОРОТКИЙ ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ. Отже, у світі люди щодня споживають величезну кількість інформації, більшість з якої вони не шукають навмисно, вона сама спадає на них. Згідно з дослідженням американської компанії IBM (International Business Machines Corporation), кількість інтернет користувачів 2014 року у світі була майже 2,4 млрд, а вже у квітні 2017-го перетнула позначку 3,8 млрд [1]. Тобто за три роки зросла на понад 42 %. Найдинамічніші ці зміни – в соцмережах. У дослідженні IBM йдеться про те, що кожної хвилини з'являється приблизно 840 нових користувачів соцмереж. Уявіть, що всі ці люди та компанії виготовляють контент, щоб якось виокремитись із загалу та привернути увагу [4].

Для приміток:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

 ЗАПИТАЙТЕ в учнів, які переваги мають онлайн-версії популярних друкованих видань?

 Прослухавши відповіді, **ПІДСУМУЙТЕ**: Онлайн-версія друкованого видання дає змогу суттєво збільшити аудиторію, а також розширити спектр можливостей – бути швидкими в поданні інформації, комунікувати з читачами, застосовувати формати та жанри, притаманні онлайн-виданням (мультимедійні історії, лонгріди, вебдокументарні матеріали тощо), а також отримати додатковий прибуток за рахунок інтернет-реклами та інших можливостей онлайн-версії монетизації.

Проте варто розуміти, що перехід аналогових ЗМІ в онлайн-середовище не суто технічний. Істотно змінилась і журналістика, яка тепер називається цифровою – діджитальною (від англ. – digital) або мультимедійною.

ЦІКАВИЙ ФАКТ. За даними дослідження, про яке ми вже сьогодні згадували (дослідження компанії «Kantar TNS CMeter»), на початку 2018 року до ТОП-10 найвідвідуваніших інформаційних ресурсів належали: «24 канал», «ТСН», сайти «Сьогодні», «Обозреватель» та «Українська правда» [9].

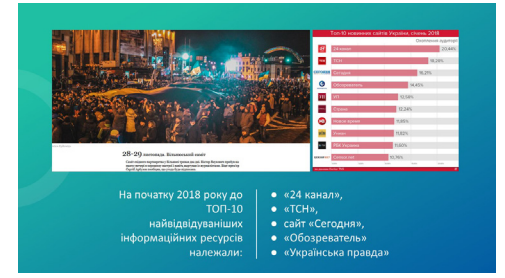
Вочевидь, українці відвідують ресурси, що мають версії-аналоги, та які не мають їх. Тож поговоримо про другий тип онлайн-медіа – самостійних на просторах інтернету. До таких належать професійні або аматорські онлайн-видання.

А що професійні видання в онлайн-середовищі працюють за принципом звичайних редакцій, то з аматорськими значно складніше. Як зазначено вище, онлайн-простір надає безмежну свободу кожному, хто бажає створити власний ресурс. Віртуальний простір та сучасні технології надають кожному можливості стати незалежним, громадянським журналістом.

 У західній теоретичній медіатрадиції в контексті дослідження громадянської журналістики прийнято розділяти поняття - **civic journalism, citizen journalism**. Окремо розглядають **блогосферу**.

Професор Нью-Йоркського університету Джей Розен, аналізуючи поняття «громадянська журналістика», визначає її представників як «людей, яких ми раніше називали аудиторією». Насамперед мова про citizen journalism – непрофесійних авторів, які за допомогою інформаційних технологій висловлюють свою громадянську позицію. Громадянський журналіст – це відповідальний активний член громадянського суспільства, який хоче змінити щось і надає суспільно важливу інформацію. За Джейм Розеном, «це колишні дописувачі в редакції, глядачі, які взяли до рук камери».

Для приміток:

На початку 2018 року до ТОП-10 найвідвідуваніших інформаційних ресурсів належали:

- «24 канал»,
- «ТСН»,
- сайт «Сьогодні»,
- «Обозреватель»
- «Українська правда»

В Україні громадянська журналістика (**citizen journalism**) найбільшої активності досягла під час Євромайдану. Цифрові технології стали інструментом висловлення громадянської позиції, розповсюдження інформації та згуртування людей.

У перші дні Євромайдану в соціальній мережі фейсбуці виникли спільноти ЄвроМайдан, Євромайдан SOS, Суми Live, були створені групи для допомоги учасникам Майдану та їх підтримки.

Після революційних подій більшість із цих спільнот перестала функціонувати або переорієнтувалася на висвітлення подій, пов'язаних із війною на сході України, зайнялася волонтерством і допомогою армії. Серед таких ресурсів: «Informal», «Громадський простір», «Канал громадського подкастингу», «Патріоти України», «Репортерська сотня».

Прикметні ознаки **citizen journalism**:

- » непрофесійний характер,
- » нема професійної технічної бази,
- » стихійна форма функціонування (нема медіастратегії),
- » добровільна робота активістів (нема фінансування),
- » вільний вибір тематики публікацій.

Другий тип громадянської журналістики (**civic journalism**) пов'язаний із професійною журналістикою та демонструє громадянську позицію небайдужих медійників, висвітлює суспільно важливі проблеми, орієнтований на діалог з аудиторією (цю журналістику ще можна назвати журналістикою активістів). Часто представники цього типу створюють самостійне та незалежне медіа.

Під час Майдану та окупації АР Крим в Україні такі медіа активно виникали. З ініціативи журналістів створено незалежні ресурси: Hromadske.tv, Ukrstream.tv.

Сьогодні до цієї групи належать:

ГО «Громадське радіо», ГО «Хроніка», Громада Приірпіння, Spilno.tv, StopFake.

Прикметні ознаки **civic journalism**:

- » створені як реакція на суспільні проблеми,
- » реалізують професійні журналісти.

До громадянської журналістики дослідники відносять і **блогосферу** - сукупність авторських сторінок, які регулярно оновлюють і показують у хронологічному порядку.

Для приміток:

▶▶ Характерні ознаки

CITIZEN JOURNALISM

- Непрофесійний характер,
- Відсутність професійної технічної бази,
- Стихійна форма функціонування (відсутність медіастратегії),
- Добровільна робота активістів (відсутність фінансування),
- Вільний вибір тематики публікацій.

▶▶ Характерні ознаки

CIVIC JOURNALISM

- Створені як реакція на суспільні проблеми,
- Реалізують професійні журналісти.

▶▶

БЛОГОСФЕРА

сукупність авторських сторінок, які регулярно оновлюють та показують у хронологічному порядку

 ЗАПИТАЙТЕ в учнів, які позитивні значення містить громадянська та незалежна журналістика?

(Онлайн дає нескінченний простір для самовираження і сприяє свободі слова. Громадянські журналісти ще швидше продукують контент, адже не мають високих вимог до технічної якості, а також розповідають про ті теми, які професійним ЗМІ невідомі або нецікаві.)

 НАГОЛОСІТЬ: «Якщо людина переслідує благородну мету, зайнявши певну нішу в медійному просторі, і висвітлює інформацію відповідно до стандартів журналістики та етичних норм, це дуже добре. Але, як вже зазначено вище, онлайн-ресурсів існує дуже багато і розібратися, хто і навіщо публікує ту чи іншу інформацію, дуже складно. Через це інтернет став також простором небезпек і загроз!

Кожен із нас може в мережі потрапити в небезпеку. Тому варто дуже критично та обережно ставитися до тих ресурсів, які ми відвідуємо».

 ЗАПИТАЙТЕ у школярів, що саме вони шукають в інтернеті? Які ресурси використовують?

Почувши відповіді учнів, **СКАЖІТЬ:** «Розгляньмо докладніше можливі загрози в інтернеті».

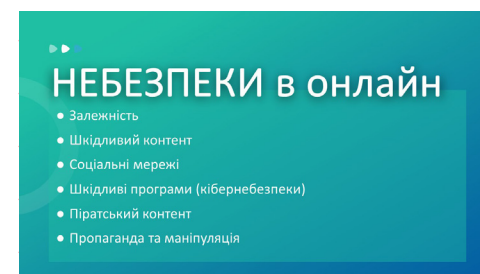
Варто зауважити, що небезпеки є прямі та приховані. До прямих небезпек належать:

1. Онлайн-залежність.

Ми маємо розуміти, що, як і для професійних ЗМІ, для блогера його сторінка – це місце, де він збільшує свою аудиторію, щоб не лише стати популярним, а й заробити гроші. Тому дуже часто блогери приголомшують людей неетичними та гострими висловлюваннями, тематиками, які не завжди прийнятні в нашому суспільстві. Тематика блогів, як і формати (аудіо, відеоблог, блог на сторінці сайту), надзвичайно різноманітні – від соціально-політичних до кулінарних блогів і блогів краси. Напевно, всі ви переглядали блоги на ютубі, де ведучі розповідають про нові іграшки, у веселій манері з жартами рекомендують ігри або розваги. По суті, вони займаються рекламою та заробляють гроші, привертаючи вашу увагу всілякими засобами. А прохання блогера поставити лайк і підписатися на його канал – гарантія прибутку. Адже для того, щоб розпочати фінансову діяльність на ютубі, необхідно набрати мінімум 1 000 підписників та за рік мати до 4 000 годин переглядів від аудиторії. Ось чому такі блогери, як «Іван Гай», «Кітті», «Містер Макс» та багато інших роблять усе можливе, щоб ви довше залишалися на їхній сторінці.

Утім, так людина стає залежною від користування інтернетом. Її увага та вподобання перемикаються з реального життя на віртуальне. Її психіка стає вразливою і залежною від віртуальних розваг.

Для приміток:

2. Сумнівні сайти, які публікують шкідливий контент.

Для приміток:

В інтернеті є багато небезпечних ресурсів, на яких пропагують нездорові стосунки, серед яких і сексуальні. Подібна пропаганда в дитячих головах може формувати певні відхилення, що перейдуть у доросле життя. Це психологічна проблема. Також існують фізичні небезпеки, пов'язані з такими ресурсами. Адже зазвичай мета власників таких ресурсів – матеріальне збагачення з продажу шкідливого контенту, а також злочинна діяльність, пов'язана з різними формами насильства, торгівлею людьми тощо.

Також в інтернеті можна натрапити на інформацію, спрямовану на викривлення базових суспільних понять і цінностей. Це сайти, пов'язані з пропагандою насильства, расової нетерпимості, фашизму, сектантства, тероризму, жорстокого ставлення до людей або тварин, наркотиків, алкоголю, куріння тощо.

Часто це можуть бути, здавалося б, цілком безневинні ресурси під назвою "Місто Х" зі статтями на різну тематику. Але деструктивні речі можуть ховатися за більш-менш пристойними заголовками, наприклад, «Врятуємо душі наших батьків». На перший погляд, це звичайна назва, але в матеріалах у своєрідній формі пропагують очікувати чергового кінця світу та завдавати собі шкоди. Іноді стаття може бути цілком пристойною, а заборонені речі пишуть у коментарях до неї.

Також особливі загрози містять відкриті портали та форуми, де розміщувати свій контент може будь-хто. На таких форумах вживають ненормативну лексику, закликають до насильства та самогубства, розповсюджують шкідливий відеоконтент. Проблема таких ресурсів у тому, що визначити авторів та відповідальних за такі публікації осіб дуже складно.

3. Також до прямих загроз належить комунікація в соціальних мережах та у блоках для коментарів на сайтах.

 НАГОЛОСІТЬ: «Не варто додавати у друзі незнайомих людей або акаунти з вигаданими іменами. Зазвичай такі особи вже проаналізували вашу сторінку та будуть намагатися привернути увагу коментарями, які вам сподобаються, лайками, а потім продовжуватимуть приватну комунікацію».

ЗАПРОПОНУЙТЕ учням запитати себе в такий момент, хто ця особа? Чому ця людина хоче спілкуватися зі мною? Навіщо їй потрібна ця інформація? Не бійтеся бути критичним до всього, що відбувається в соціальних мережах. Не бійтеся відмовляти в спілкуванні та казати «ні».

 ВАЖЛИВО ЗНАТИ! Віртуальний світ відрізняється від світу реального. Друг у соціальній мережі – це несправжній друг! Не можна розповідати розмовникові інформацію про себе (домашню адресу, номер школи, місце роботи батьків тощо). Наміри цієї людини можуть бути злочинними!

Series of horizontal dotted lines for taking notes.

НЕ МОЖНА приховувати таку комунікацію від близьких людей. Поділіться з батьками або вчителем інформацією щодо вашого "віртуального друга".

НЕ МОЖНА погоджуватися на особисту зустріч із таким «віртуальним другом». Якщо вам надійшла така пропозиція, обов'язково розкажіть про це батькам!

До прихованих небезпек належать:

Шкідливі програми, створені, щоб виловлювати приватну інформацію. Ми вже говорили про те, що більшість із нас використовує інтернет, щоб щось купити, замовити послуги, квитки тощо. Для цього потрібно ввести паспортні дані, номери банківських карток і т.д.. Дуже часто трапляється, що потрапляння в комп'ютер такої програми відкриває доступ до системи та безлічі інших програм – вони можуть не тільки частково або повністю знищувати дані, а й красти і пересилати своїм господарям конфіденційну інформацію. Як це може статися?

Наприклад, ви зайшли на сайт, бо захотіли завантажити кліп або переглянути його просто у вікні браузера. Але от біда: щоб переглянути, необхідно встановити спеціальний плеєр або плагін для браузера, завантаживши який, ви матимете на своєму комп'ютері віруса або шпигуна.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ: Відвідування сумнівних сайтів - небезпечно. Також **ЗАБОРОНЕНО** завантажувати з таких сайтів будь-які файли. Адже ризик нахапати шкідливих програм дуже високий!

Ще одна небезпека – фальшиві антивірусні програми. Якщо так сталося, що ви вже завантажили сумнівний файл, не намагайтеся самостійно знешкодити його. В інтернеті є безліч фальшивих антивірусних програм, які, потрапивши в комп'ютер, можуть завдати ще більшої шкоди. На перший погляд, такі програми будуть працювати як антивірус, але вони самі поставчатимуть віруси до вашого комп'ютера та пропонуватимуть за гроші придбати оновлення, яке нібито очистить його.

Ще одна прихована загроза – піратський контент. Пам'ятайте, що безплатний сир буває лише в пастці. Бажання першим переглянути фільм, який ще не вийшов на екрани, або завантажити собі безплатну музику – це не є безпечно.

По-перше, розповсюдження піратського контенту – поза законом, адже більшість офіційного контенту захищено авторським правом, а по-друге, саме на таких сайтах міститься чимало вірусів та шкідливих програм, які можуть завдати шкоди вашому комп'ютерові.

Для приміток:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

 ЗАПИТАЙТЕ в учнів, про яку ще загрозу ми не згадали?

 ПІДСУМУЙТЕ: «Найголовніша загроза, яка поширюється на людей через інтернет, – це пропаганда, інформаційні впливи та маніпуляція свідомістю заради певних впливів. Проблема фейкових новин – одна з найактуальніших у світі».

 ЗАПИТАЙТЕ, як звичайні люди можуть протидіяти таким впливам?

 НАГОЛОСІТЬ: «Насправді ми не такі безсилі в інтернеті, як це може здатися.

Захистити себе ми можемо, якщо будемо обережними, критичними, ставитимемо собі запитання, а також будемо здатними постійно перевіряти інформацію.

Наприклад, інформацію про власника сайту ви можете отримати самостійно. У мережі є декілька способів, які допоможуть зібрати інформацію про те, хто і коли зареєстрував певний ресурс. Ми розглянемо один із найпростіших та найпоширеніших - **Whois**.

Що таке Whois?

Whois (від англ. - хто це) - мережевий протокол, який дає змогу за IP-адресою (*Internet Protocol* - унікальним числовим номером, який використовують для адресації комп'ютерів чи пристроїв у мережі) і доменом (це адреса (ім'я) сайту в інтернеті, що складається з набору символів і цифр) отримувати інформацію як про сайт, так і про користувача.

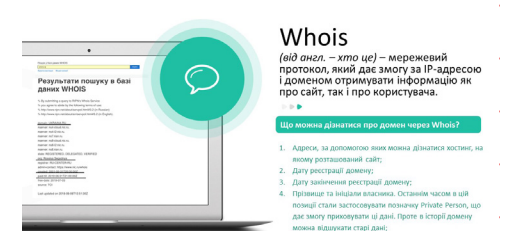
Що можна дізнатися про домен через Whois?

1. Адреси, за допомогою яких можна дізнатися гостинг, на якому розташований сайт.
2. Дату реєстрації домену.
3. Дату закінчення реєстрації домену.
4. Прізвище та ініціали власника. Останнім часом у цій позиції стали застосовувати позначку Private Person, що дає змогу приховувати ці дані. Проте в історії домену можна відшукати старі дані.
5. Контактну інформацію: телефон та електронну адресу.
6. IP-адресу домену та адреси інших доменів на цю адресу.

Як працювати з Whois?

Працювати дуже просто, варто зайти на сайт та ввести в активне вікно пошуку адресу сайту, інформація про який вам потрібна. І чекати на результати.

Для приміток:

Whois

(від англ. - хто це) - мережевий протокол, який дає змогу за IP-адресою і доменом отримувати інформацію як про сайт, так і про користувача.

Що можна дізнатися про домен через Whois?

1. Адреси, за допомогою яких можна дізнатися хостинг, на якому розташований сайт.
2. Дату реєстрації домену.
3. Дату закінчення реєстрації домену.
4. Прізвище та ініціали власника. Останнім часом у цій позиції стали застосовувати позначку Private Person, що дає змогу приховувати ці дані. Проте в історії домену можна відшукати старі дані.
5. Контактну інформацію: телефон та електронну адресу.
6. IP-адресу домену та адреси інших доменів на цю адресу.

Отже, якщо ви потрапили на сайт, зміст якого вам видається дивним та сумнівним, запитайте себе, що саме у вас викликає такі почуття? Якщо ви підозрюєте, що сайт має пропагандистську або злочинну мету, подивіться публічну інформацію про авторів і власників сайту, яка міститься в розділі «Про нас», або «Опис сайту», «Редакція» тощо. Більшість доброчесних власників сайтів або редакторів зазвичай докладно заповнює цей розділ і повідомляє всю контактну інформацію. Якщо ж цієї інформації на сайті нема, це перша ознака того, що варто бути обережним із цим ресурсом. У такому випадку варто звернутися до «Whois?»».

Наведемо **ПРИКЛАД**. У мережі існує ресурс «Украина.ру».

 ПРИМІТКА: запропонуйте учням відкрити на своїх мобільних пристроях або ж відкрийте на своєму комп'ютері сайт Україна.ру і разом з учнями подивіться на загальний зміст ресурсу та його назву. Про що вона свідчить?

ЗАУВАЖТЕ, що цей сайт позиціонує себе як інформаційно-аналітичне видання про події в Україні та світі, але перше, що привертає увагу – пропагандистський контент, яким заповнений цей сайт, а частина доменного імені – «ru», яке означає належність до регіону Росії.

На жаль, рубрики «Про нас» на сайті нема.

Тому спробуємо завантажити адресу ресурсу в пошук «Whois?» й отримуємо нижченаведені результати.

Результати пошуку показали, що організація, яка зареєструвала цей сайт, називається «Росія Сегодня». Після швидкого пошуку в Google бачимо, що «Россия Сегодня» – це Федеральне державне унітарне підприємство «Міжнародне інформаційне агентство» (ФДУП МІА «Россия Сегодня») – російське інформаційне агентство. Створено це агентство 9 грудня 2013 року за указом президента Росії Володимира Путіна на базі ліквідованого тим же указом інформаційного агентства «РИА Новости». Генеральний директор агентства – Дмитро Кисельов.

Отже, швидкий результат показав, що сайт «Украина.ру» не має стосунку до України та української журналістики, а становить частину найбільшої інформаційної агенції Росії, яку фінансує російська держава.

 ЗАПИТАЙТЕ в учнів, для чого, на їхню думку, використано таку назву?

(Назва «Украина.ру» використана для того, щоб зманіпулювати читачами (здебільшого західною аудиторією), які сприймають його зміст як українську позицію.)

 ПІДСУМУЙТЕ: «Як ми бачимо, онлайн-середовище надає нам унікальні можливості, але водночас створює певні небезпеки. Варто пам'ятати про це, бути критичними та намагатися перевіряти будь-яку інформацію, отриману в онлайні».

Пошук у базі даних WHOIS

ukraina.ru

Приветле россиялин Мислелі комани

Результати пошуку в базі даних WHOIS

% By submitting a query to RIPN's Whois Service
% you agree to abide by the following terms of use:
% http://www.ripn.net/about/servpol.html#3.2 (in Russian)
% http://www.ripn.net/about/en/servpol.html#3.2 (in English).

domain: UKRAINA.RU
nserver: ns4-cloud.nic.ru.
nserver: ns4-l2.nic.ru.
nserver: ns7.rian.ru.
nserver: ns8-cloud.nic.ru.
nserver: ns8-l2.nic.ru.
nserver: ns8.rian.ru.
state: REGISTERED, DELEGATED, VERIFIED
org: Rossiya Segodnya
registrar: RU-CENTER-RU
admin-contact: https://www.nic.ru/whois
created: 2001-05-31T20:00:00Z
paid-till: 2019-06-01T21:00:00Z
free-date: 2019-07-03
source: TCI

Last updated on 2018-08-08T12:51:30Z

Для приміток:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

СЛОВНИК

Блогосфера - сукупність авторських сторінок, які регулярно оновлюють та показують у хронологічному порядку.

Гіпертекст - форма організації тексту, що побудований на різних посиланнях, переходячи за якими, можемо читати текст будь-як.

Громадський журналіст (civic journalism) - журналіст-активіст, пов'язаний із професійною журналістикою та демонструє громадянську позицію небайдужих медійників, висвітлює суспільно важливі проблеми, орієнтований на діалог з аудиторією.

Громадянський журналіст (citizen journalism) - це відповідальний активний член громадянського суспільства, що хоче змінити щось і надає суспільно важливу інформацію.

Інтернет - це всесвітня система сполучених комп'ютерних мереж.

Конвергенція - злиття, зближення різних медіа та каналів на одній платформі.

Лонгрід в прямому перекладі означає «довге читання». По суті, це довгий текст статті, який вимагає часу на прочитання.

Мультимедійність - це висвітлення інформації за допомогою різних медійних платформ: вербального тексту, фотографії, аудіо, відео, графіки, анімації та інших похідних від них форм.

Для приміток:

ДЖЕРЕЛА

1. 10 Key Marketing Trends for 2017 [Електронний ресурс] // Public.dhe.ibm. — Режим доступу до ресурсу: <https://public.dhe.ibm.com/common/ssi/ecm/wr/en/wr112345usen/watson-customer-engagement-watson-marketing-wr-other-papers-and-reports-wr112345usen-20170719.pdf>.
2. Branch John. SnowFall [Електронний ресурс] // The New York Times. — Режим доступу до ресурсу: <http://www.nytimes.com/projects/2012/snow-fall/index.html#/?part=tunnel-creek>.
3. Вкрадений Дніпро: як киян позбавили доступу до ріки / Олександр Оксимець, Роман Кульчинський, Ярина Михайлишин [Електронний ресурс] // Тексти. — Режим доступу до ресурсу: <http://texty.org.ua/d/longs/dnipro2/>.
4. Економіка уваги: чому власної стрічки у Фейсбук треба боятися, мов кишенькового злодія [Електронний ресурс] // Еспресо. — Режим доступу: <https://espresso.tv/article/2018/05/16/ekonomika-uvagy-a-ne-groshey-chomu-nas-postiyno-vidvolikayut-ta-yaki-vid-cogo-nebezpeky>
5. Інтернет СМІ: теорія і практика: учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. М. М. Лукиной. — Москва : Аспект Пресс, 2010. — 348 с.
6. Король Дмитро. Історія Євромайдану: хроніка української революції [Електронний ресурс] // The Insider. — Режим доступу до ресурсу: <http://www.theinsider.ua/history-euromaidan/>.
7. Небезпечні сайти [Електронний ресурс] // Безпека в інтернеті. — Режим доступу до ресурсу: <https://sites.google.com/site/bezpekashved/nebezpechni-sajti>.
8. Правила поведінки во время ливня [Електронний ресурс] // ТСН. — 26.07.2018. — Режим доступу до ресурсу: <https://ru.tsn.ua/ampstories/pravila-povedinki-pid-chas-silnoyi-zlivi>
9. Які сайти читають українці [Електронний ресурс] // 24 канал. — Режим доступу до ресурсу: https://24tv.ua/yaki-sayti-chitayut-ukrayintsi-24-na-pershomu-mistsi-sered-internet-zmi_n921558

Для приміток:

Автор уроку: Вікторія Романюк

Навчальні матеріали розроблені в межах проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», що виконують міжнародна організація IREX та її українські партнери: МБФ «Академія української преси» і StopFake, за сприяння Міністерства освіти і науки України і підтримки Державного департаменту США та Міністерства закордонних справ і справ Співдружності націй Великої Британії.